

Algemene beschouwingen Kadernota 2022

Datum: 7 juli 2021

Een reactie op de jaarrekening 2020 met de titel:

Geen rooskleurige toekomst voor de gemeente Westerwolde

Deel 1 – reactie op jaarrekening

We kijken terug op een bijzonder jaar die vooral in het teken heeft gestaan van Corona. Toch willen we buiten Corona om ook terugkijken over een collegeperiode van de coalitiepartijen Gemeentebelangen en PvdA. Wat heeft dit ons gebracht en welke resultaten zijn bereikt? Hoe kijken onze inwoners naar onze gemeente? Wat merken zij hiervan?

We noemen een aantal zaken die in elk geval door onze inwoners worden bemerkt, zoals:

1. De financiële lastendruk is fors hoger voor inwoners en ondernemers
2. Er is onduidelijk afvalbeleid met fors hogere kosten
3. Er is onvoldoende ruimte op de woningmarkt voor eigen inwoners (zeker voor starters)
4. Het openbaar groen wordt slecht onderhouden
5. Er is sprake van een onverminderde en aanhoudende overlast veroorzaakt door asielzoekers in Ter Apel
6. De financiële situatie van de gemeente Westerwolde is zorgelijk

Maar zijn deze zorgen ook terecht?

Hoe staat onze gemeente ervoor?

Op z'n Gronings gezegd "Nait best"! Het jaar 2020 sluit dan wel positief af met € 716.774,- euro maar dit komt voornamelijk doordat er veel geld in verband met Corona niet kon worden uitgegeven. Het voordeel bestaat dan ook uit incidentele voordelen. Wel is onze reservepositie licht verbeterd. Dat moest ook wel om boven de grens van het weerstandsvermogen te blijven.

Waarom gaat het dan toch niet goed?

De druk op onze begroting blijft hoog. Dit wordt veroorzaakt door een structureel tekort voor onderhoud aan onze gebouwen, bruggen, groen en wegen. Het onderhoud van de openbare ruimte binnen de kernen ligt op onderhoudsniveau "basis". Voor veel van onze inwoners ligt dit onderhoudsniveau echter beneden hun gewenste peil. Wat niveau "basis" dan precies inhoud is voor discussie vatbaar. We zien dat de dorpen er bij tijd wijlen verpauperd uit zien. Het onderhoudsniveau voor onze wegen vindt zelfs op niveau "laag" plaats. Een hoger onderhoudsniveau kunnen we niet betalen. Sterker nog, we hebben zelfs te weinig geld om onze wegen op niveau "laag" te onderhouden.

Het financieel meerjarenperspectief laat een tekort zien van grofweg 3,5 miljoen euro!

Omdat de Algemene Reserve nabij de kritische ondergrens zit, zijn de komende jaren verdere bezuinigingsmaatregelen en inkomens verhogende maatregelen nodig.

Maar er zijn meer zorgelijke ontwikkelingen. De accountant heeft in zijn verklaring op de jaarrekening een duidelijke waarschuwing afgegeven. In de accountsverklaring is te lezen dat onze gemeente een afkeurende verklaring heeft ontvangen op het onderdeel rechtmatigheid. Niet iets om licht op te nemen! Het niet juist hanteren van geldende regels maakt de gemeente juridisch en financieel kwetsbaar.

De accountant controleert of de gemeente rechtmatig heeft gehandeld oftewel zich heeft gehouden aan geldende wetten en regels. De reden voor de afkeurende verklaring op dit onderdeel is dat de gemeente bij het inkopen van diensten (zoals afval) de aanbestedingswet niet juist hanteert. We hebben het hier niet over een klein bedrag, maar in totaal gaat het hier om een bedrag van ruim 4 miljoen euro waarbij de inkoopregels niet juist zijn gehanteerd. Ook is het beleidskader voor het verstrekken van Corona-steunpakketten niet opgesteld, hierdoor kan niet worden gecontroleerd of deze steun aan onze inwoners en organisaties ook terecht is geweest.

Belangrijke vraag aan het college is hoe zij de accountsverklaring hebben ontvangen en welke maatregelen zij hierop gaat nemen. We willen graag een nadere toelichting op het recent ontvangen document waarin de maatregelen zijn toegelicht. Specifiek op het onderdeel inkoop.

.....

Deel 2 – reactie op de kadernota

Is het onze coalitiepartijen dan wel gelukt om belangrijke verkiezingsbeloften na te komen. We zullen er een paar verkiezingsbeloften uitlichten:

Verkiezingsbelofte 1:

Een zo laag mogelijke lastendruk voor onze inwoners en de jaarlijkse OZB-tarieven zullen na de harmonisatie van de tarieven, in principe gemaximaliseerd worden op de jaarlijkse inflatiecorrectie.

- In de jaarrekening is een indicator opgenomen over de woonlasten voor inwoners. We zien dat de woonlasten voor inwoners in Westerwolde hoger ligt dan het landelijk gemiddelde en vanaf 2019 een stijgende lijn laat zien. De gemiddelde WOZ-waarde is gestegen van 177.000 in 2019 naar 183.000 in 2020.
- Ook is de formatie (aantal fte's ambtenaren per 1000 inwoners) in onze gemeente verder toegenomen. Zijn de apparaatskosten per inwoner fors toegenomen en is de overhead verder toegenomen. De inzet van externe inhuur is daarentegen maar met 1/10 procent gedaald!
- De OZB stijgt in 2022 wederom met minimaal 1,5 %.

Verkiezingsbelofte 2:

De openbare ruimte gebruiken we elke dag allemaal en moet daarom goed worden onderhouden. Onze inwoners zien we daarbij als ervaringsdeskundigen. Daarom willen wij de dorpsraden/dorps- en plaatselijke belangen een nadrukkelijke rol geven. De systematiek van bekostiging van wijk- en of/dorpsbudgetten zal worden uitgerold over geheel Westerwolde.

- We zien allemaal dat dit niet gelukt is. Ook de dorpsraden en plaatselijk belangenverenigingen hebben hierin geen actievere rol gekregen.

Verkiezingsbelofte 3:

Geen Diftar (betaling per kilo) invoeren en eerst onderzoeken en evalueren alvorens te besluiten.

- Inzake de inkoop van een nieuw afvalstelsel heeft een onderzoek plaatsgevonden onder inwoners. Hieruit bleek dat een meerderheid voor bronscheiding is. Deze uitkomsten zijn genegeerd en vervolgens .... Nou ja, u weet wat de uitkomsten zijn. En ohh ja... betalen per leging van de grijze container is ook DIFTAR!

Kortom als we terugkijken dan is mijn fractie niet tevreden. We missen een daadkrachtig college die heldere keuzes maakt en deze ter besluitvorming voorlegt aan de Raad. We missen transparantie en een goede informatievoorziening vanuit het College. Meermaals zijn vragen niet of slecht beantwoord en wordt de Raad gezien als een vervelende hobbel die ook nog genomen moet worden. Dit college schuift belangrijke keuzes voor zich uit, zoals de twee gemeentehuizen. Hoe gaan we hier mee verder? De toekomstbestendigheid en betaalbaarheid van onze zwembaden. Hoe gaan we dit doen? Inwoners en

verenigingen/organisaties ondersteunen met het verduurzamen van hun woningen en gebouwen? Vier jaren wachten we nu op beleidsregels van het duurzaamheidsfonds. De sterk veranderende woningmarkt vraagt om bijstelling van de woonvisie of van een actievere uitvoering van de woonvisie zodat gebouwd kan worden voor onze inwoners Jongeren en jonge gezinnen moeten de kan krijgen om hier te blijven te wonen. Ook op deze portefeuille zien we weinig doortastendheid van het college.

Onze coalitiepartijen willen we teruggeven dat er waakzaam omgegaan moet worden met de geloofwaardigheid in de lokale politiek. Door loze verkiezingsbeloften te doen, wordt deze geloofwaardigheid ernstig aangetast. Het zou de coalitiepartijen sieren als zij verantwoording afleggen aan de inwoners van Westerwolde over het wel of niet behalen van verkiezingsbeloften. Inwoners hebben hier recht op!

Laten we eens vooruitkijken? Wat zien we dan?

In de kadernota 2022 zijn de plannen voor het komende jaar opgenomen. De bezuinigingstaakstelling is als volgt opgebouwd:

- Structurele bezuiniging sociaal domein van 200.000,- euro oplopend naar 500.000,- euro in 2024. Deze bezuiniging wordt bereikt door:

Opgemerkt wordt dat twee ombuigingsvoorstellen die al in de begrotingsbehandeling van 2019 zijn vastgesteld, niet zijn gerealiseerd. Er zou namelijk op de post “formatie” 45.000 euro in 2021 structureel moeten worden bezuinigd. En voor de jaren 2022 t/m 2024 moet er zelfs 145.000,- euro op deze post worden bezuinigd. Het tweede ombuigingsvoorstel houdt in dat er op de post “optimaliseren dienstverlening” 60.000,- euro structureel moet worden bezuinigd. Dit is echter niet gelukt.

Opvallend is dat deze taakstelling al wel is verwerkt in de begrotingssaldi voor 2021 en verder. Lukt het niet om dit incidenteel voor 2021 op te lossen dan zal dit een nadelig resultaat laten zien op rekeningresultaat. Oftewel de bezuinigingstaakstelling zal dan structureel verder oplopen vanaf 2022 met 205.000,- euro.

Hoe denkt het College deze ombuigingsvoorstellen te realiseren?

Ook vraagt het College extra investeringen op basis van vastgesteld beleid. De volgende extra investeringen worden gevraagd:

- 150.000,- euro extra nodig voor onderhoud groen
- 150.000,- euro extra voor geprioriteerde projecten onderwijshuisvesting (ISK, Blijham en Bellingwolde)
- 30.000,- euro extra voor cultuurbeleid

Het College verwacht daarnaast nog de volgende investeringen te moeten doen:

- Cofinanciering voor aanvraag volkshuisvestingsfonds?
- Investeren in de overhead o.a.

Ook worden er een aantal risico's gesignaleerd:

- Geen budget voor ruimen vrijgevallen graven (incidenteel wel Kapelweg Ter Apel)
- Vanaf 2023 is er geen reserve meer voor onderhoud gebouwen!!!!
- Onderhoud van bruggen vraagt de komende jaren om een verhoging van het huidige budget met € 600.000, - euro. Dit is nog niet verwerkt in de begroting!
- In de bestuursrapportage zien we dat onze reservepositie in de jaren tot 2024 verder zal afnemen naar uiteindelijk € 8.352.808,-. Net iets boven het noodzakelijke weerstandsvermogen.

We hebben de volgende vragen voor het college:

Is de bezuinigingstaakstelling op het sociaal domein wel realistisch? De grootste bezuiniging moet gehaald worden op het minder verstrekken van Hulp bij het Houden door een inkomenstoets te hanteren bij de aanvraag. Een recente uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (juni 2021) laat zien dat het uitvoeren van een inkomenstoets geen wettelijke grondslag kent en in die zin niet gehanteerd mag worden. Hoe kijkt het college hierna?

Uit onderzoek van Pointer en Follow the Money blijkt dat er tientallen miljoenen aan zorggeld gaat naar winsten van zorginstellingen in plaats van naar de zorg. Dat in dit onderzoek alleen gekeken is naar winsten van meer dan 10 %. Naar verwachting is dit bedrag dus nog veel hoger. Hierdoor wordt geld voor de zorg niet besteed waarvoor het is bedoeld en worden onze inwoners hier de dupe van. Hoe kijkt het college naar de uitkomsten van dit onderzoek en welke maatregelen kan het college nemen om dit te veranderen.

Hoe kijkt het college naar onze financiële situatie en hoe kan zij onderbouwen dat er met deze financiële situatie toch een voorstel wordt gedaan om een overdekt zwembad aan te kopen met een structureel exploitatietekort?

Wat is de invloed van de aankoop van het zwembad voor de stand van de Algemene reserve? Houden we voldoende weerstandsvermogen?

Deel 3 -reactie op bestuursrapportage

In de bestuursrapportage lezen we dat de structurele tekorten oplopen van 367.638,- euro in 2022 en 247.638,- euro in 2024.

In 2022 zijn extra investeringen nodig voor:

- De brug Klein Ulsda – 36.000, - euro
- De Westerstraatbrug – 110.000, - euro
- Tekort op onderhoud gebouwen nog onbekend hoe hoog

Er is geen geld voor:

- Onderhoud groen zoals vervangen plantsoenen, bestrijden boomziektes en plagen, bosonderhoud en achterstallig bomen snoei
- Het onderhouden van de wegen vindt plaats op onderhoudsniveau “laag”

Er is extra geld ontvangen voor:

- Covid19, specifiek voor ouderen, jongeren en kwetsbare groepen – 347.563,- (hoe wordt dit ingezet?)
- En voor het oplossen van acute problemen in de jeugdzorg

Voor de meerjarenplanning worden nog meer negatieve financiële ontwikkelingen verwacht, namelijk:

- Herverdeling gemeentefonds (mogelijk structureel nadeel van 0,5 miljoen)
- Hogere deelnemersbijdrage Omgevingsdienst Groningen
- Aanpassing voorziening pensioenen wethouders
- Opgaven kapitaalgoederen (o.a. onderhoud gemeentelijke gebouwen)

Vanaf 2022 zullen inkomens verhogende maatregelen moeten worden genomen en/of verdere ombuigingsvoorstellen.

Het lijkt alsof dit College ook inzake de noodzakelijk ombuigingen geen echte keuzes durft te maken. CDA Westerwolde ziet liever dat er nu wordt ingegrepen dan dat de bezuinigingen worden doorgeschoven naar 2022.

Het CDA verzoekt het college om voor de begrotingsvergadering van 2021 te komen met plan waarin concrete maatregelen worden voorgesteld om structurele bezuinigingen door te voeren. Dit plan ter besluitvorming voor te leggen aan de gemeenteraad en de financiële commissie de opdracht te verlenen om de effectuering van deze maatregelen kritisch te volgen. Hiervoor zal per kwartaal door het college inzichtelijk worden gemaakt wat de vorderingen zijn. Ik hoor graag van het College en van de mede-raadsleden of zij kunnen instemmen met deze afspraak.

Om dit te ondersteunen dienen wij een vijftal moties in:

1. **Investerings in de overhead van de gemeentelijke organisatie te beperken tot de noodzakelijke investeringen**
2. ***Uitstellen investering geprioriteerde projecten onderwijshuisvesting***
3. ***Uitstellen investering in cultuurbeleid***
4. ***Motie extra activiteiten voor jongeren in de zomervakantie 2021***
5. ***Motie woonruimten voor jongeren door Tiny Houses mogelijk te maken***